

Datum: 2021-03-16

Till: Valnämnden

Handläggare: Olof Nilsson

Dnr: VALN 000001/2021 - 900

Svar på remiss - Förstärkt skydd för väljarna vid röstmottagningen

Förslag till beslut

Valnämnden beslutar:

Översända tjänsteutlåtande som svar på remissen *Förstärkt skydd för väljarna vid röstmottagningen* (SOU 2021:7).

Aktuellt

Båstads kommun har remitterats betänkandet *Förstärkt skydd för väljarna vid röstmottagningen* (SOU 2021:7) från Justitiedepartementet. Valnämnden ansvarar för genomförande av allmänna val samt val till Europaparlamentet och har därav, med stöd av kommunens valkansli, tagit fram ett yttrande över remissen. Svaret struktureras genom tabell med två kolumner – rubrik från remissen och valnämndens yttrande.

Valnämnden vill göra ett särskilt medskick som avser röstmottagarnas förutsättningar och villkor. I betänkandet framkommer idéer som leder till en ökad professionalisering av röstmottagarna – dels i form av roll som ordförande, men även ökad satsning på utbildning. Den ökade professionaliseringen är positiv och skapar ökad trygghet för nämnden vid genomförande av valen. Valnämnden vill särskilt understryka att den ökade professionaliseringen måste återspeglas med goda villkor för röstmottagarna. Att rekrytera och bibehålla erfarna röstmottagare som ställer upp på kvällar och helger är en utmaning, men genom att arbeta med goda villkor – ekonomiska och arbetsmiljömässiga – kan det underlätta för kommunerna.

På nästkommande sidor följer valnämndens yttrande.

Rubrik	Yttrande
Röstmottagning och offentlighet	Valnämnden delar utredningens bedömning att ett förtydligande är positivt. Förslaget återspeglar hur vi arbetar med röstmottagningen idag samt underlättar för röstmottagare och väljare.
Otillbörlig påverkan på väljarna vid röstningen	<p>Valnämnden delar utredningens uppfattning om att minst en person ska ha erfarenhet från tidigare val. Nämnden vill uppmärksamma valmyndigheten om att rekrytering av röstmottagare är svårt för en del kommuner och att det krävs att kommuner arbetar med att skapa goda förutsättningar för röstmottagarna. Det handlar dels om att skapa goda arbetsvillkor under perioden och arbeta med skäliga ersättningsnivåer.</p> <p>Valnämnden delar även utredningens uppfattning om att arbetsmiljön ligger inom nämndens ansvarsområde.</p>
Utbildningen av röstmottagare ska ge likvärdiga kunskaper	Valnämnden tillstyrker utredningens förslag om att myndigheten fortsatt ska arbeta med utbildningsmaterial för kommunerna. Den rörliga arbetsmarknaden gör mindre kommuner mer sårbara idag, vilket gör att många tappar medarbetare med erfarenhet av valarbete. Att valmyndigheten, centralt, upprättar material kan motverka den sårbarheten och bidra till ökad stabilitet. Valnämnden vill understryka vikten av att kunna anpassa utbildningarna efter lokala förhållanden.
Ordningen på röstmottagningsstället	Valnämnden delar utredningens uppfattning om att röstmottagarna får möjlighet att avvisa den som inte följer anvisningar. Röstmottagarna behöver, sedan tidigare, kunna hantera situationer som kan uppstå som riskerar genomförandet av röstmottagningen. Att röstmottagarna får större möjligheter medverkar till att skapa en ökad trygghet för väljarna, röstmottagarna och valnämnden.
Utökat ansvar för vissa röstmottagare	<p>Valnämnden tillstyrker utredningens förslag om att en av röstmottagarna ska vara ordförande. Förslaget ligger i linje med utredningens krav om att en röstmottagare ska ha erfarenhet från tidigare val, och följer även den praxis som valnämnden arbetar med sedan tidigare val.</p> <p>Valnämnden anser att uppdraget som ordförande innebär ett större ansvarstagande och därmed behöver ersättningsnivåer differentieras. Differentieringen kan innebära merkostnad för kommunerna och det bör särskilt beaktas.</p>
Valpropaganda nära röstmottagningsställen	Valnämnden tillstyrker utredningens förslag om att begränsa valpropaganda i området utanför ett röstmottagningsställe. Frågan är återkommande hos valnämnden och därav är det bra med ett förtydligande. I samband med tidigare val har valnämnden fört dialog med kommunens lokala partiorganisationer och upprättat gemensamma förhållningsregler.

Fortsätter på nästa sida.

Rubrik	Yttrande
Utbildning av rösttagare och information till väljare	Valnämnden upplever att informationsmaterial vid tidigare val varit tydliga och ser positivt på att det utökas, samt initiativet att valmyndigheten själva informerar väljarna.
Tydligare reglering av valhemligheten vid röstning	Valnämnden tillstyrker utredningens förslag.
Biträde åt väljare vid röstning	<p>Valnämnden avstyrker utredningens förslag om att en rösttagare alltid ska medverka. Det är oerhört centralt att väljarna ska skyddas mot otillbörlig påverkan och att vi ska värna om grupper som är underrepresenterade i valdeltagande, men det kan uppfattas som ett stort intrång i den personliga integriteten.</p> <p>Valnämnden anser att frågeställningen är komplicerad, men att det i nuläget bör räcka med att rösttagare informeras och erbjuder sitt stöd. Om väljaren avstår från erbjudandet är det dennes aktiva val och det behöver respekteras.</p>
Utvärderingen av reformen med avskärmningar	Valnämnden har inget att erinra om upplägget.
Ansvar för utläggning av valsedlar	Valnämnden tillstyrker utredningens förslag. Valnämnden i Båstads kommun har, i likhet med flertalet andra kommuner, arbetat med att partiorganisationerna lämnar in namnvalsedlar på förhand och valkansliet sedan distribuerar ut dessa. Systemet fungerar bra och har varit uppskattat av såväl etablerade som oetablerade partier.
Presentationen av valsedlar	Valnämnden tillstyrker utredningens förslag. Förfarandet följer hur valnämnden arbetat sedan tidigare.
Utformningen av avskärmningarna	Valnämnden delar uppfattningen om att avskärmningarna inte bör regleras, då avskärmningarna kan vara olika beroende på lokala förhållanden. Det som är väsentligt är att utforma avskärmningarna på ett sådant vis att väljarna upplever en trygghet och att valhemligheten bibehålls.
Placeringen av avskärmningarna	Valnämnden delar utredningens uppfattning om att inte närmare reglera var avskärmningarna ska vara. I likhet med utformningen av avskärmningarna behövs en flexibilitet även när det gäller placeringen.
Tillträdet till platsen där valsedlar finns utlagda	<p>Valnämnden tillstyrker utredningens förslag. Förfarandet följer hur valnämnden beslutat att rösttagningen ska ske. Under valen där avskärmningar har använts har det varit positivt respons från väljarna. Nämndens uppfattning är att eventuell köproblematik kan hanteras genom fler stationer med valsedlar och annan bemanning.</p> <p>Genom erfarenhet vet nämnden vilka dagar och tider som det är störst tryck på rösttagningsställena/vallokalerna och kan därmed arbeta med åtgärder för att minska köbildning.</p>
Biträde åt väljare bakom avskärmningarna	I likhet med biträde åt väljare anser valnämnden inte att en rösttagare ska närvara om väljaren inte så önskar.

Olof Nilsson
Kanslichef

Beslutet ska expedieras till:
Regeringskansliet - Justitiedepartementet
Kommunfullmäktige (Delgivning)